

ЈЕСЕЊИ ДОЖИВЉАЈ

Над сав јави се

Јесењи дан може понекад да има у себи сва четити годишња времена. Преко ноћ, мраз и студена измаглица, као у зиму; јутром, блага влага са сигурним предзнацима лепог сунца, као у пролеће; од подне до два сата по подне, права летња топлота, са лепршањем, цвркутом и зујањем птица и инсеката; пред вече, ваздух пун језе и грозе, мртво отомбољене гранчице и лишће, смртна тишина. — Дешавају се такве промене у нашем крају понекад и за неколико сата.

Тога лепог новембарског дана преварисмо се и одосмо, све полако крај реке, баш прилично далеко од града. Сијало је сунце и било необично пријатно. Али око пола два сата, нестале одједаред сунца као да је оборено; и просто нисмо могли да знамо куда се динуло. А тачно у три удари пљусак какав се ретко доживљује. Шушти вода као од великих слапова, пада нам у очи и у уста, главе смо оборили на груди да бисмо могли дисати. Склоништа нигде.

— Мањ да загнуримо у реку; да видимо да ли она није можда мање мокра него ова киша.

За ципеле и ноге и којекако: газимо по обали, по оцедном шљунку. Али оно остало: сукње у нас ~~жена~~ и панталоне у мушкараца приањају уз ноге као мокри облаци; капути промочени; шешири, мушки, отежали као олово, а женски прокисавају. Неко певуши кроз зубе: „Ситна киша промиче“, и предлаже да окренемо капуте на наличје. Тада опазисмо по страни ред уметрених цепаница; учини нам се то неки заклон, потрчасмо, причучнусмо, приписмо са леђима уз цепке, састависмо колена и браде, ваљда да нам површина тела дође мања. Жмиримо у реку: само пљашти, и од кише се не види површина речне воде; као да киша цури кроз реку и земљу, или као да се река дигла до небеса.

— Бога ти, Мито, да ми нисмо већ сасвим под водом, па и не знамо? Дела погледај горе и види да над нашим главама не вози Бродарско друштво.

*Vco**= gebrüder*

Одједном ветрушина. Сув неки олуј као у лето, ~~који~~ ^{стаде} разгртати кишу ~~неким~~ великим лопатама, а набујалу речну воду предувавати некуда далеко од нас. Проредише се воде, прогледасмо, мило нам је што ветар није хладан, видимо опет јасно земљу и небо, и једно друго ~~између себе~~, и капуте које је ~~олуј~~ местичаво већ ^{ветар} мало осушио. Кренусмо напред, у трку, да се угрејемо, да нас ветар боље осуши.

Нисмо трчали двеста метара, а ветар стаде. Стаде, остаде за нама, шта ли, и показа се сунце. Као да нас неко облаже фином угрејаном ватом. И ми, и све око нас смеши се задовољно, и скоро срећно.

— Погледајте шта је бубица измилело! Кад брже осетише промену у атмосфери, и одакле ли све измилеше?

Заиста, врви од свакојакх инсеката, по земљи, у ваздуху, по нашим капутима. Споро лете, споро миле, али ту су. На рукаву једне ^{дугмарице} ~~госпођице~~ светли љубичаста бубица, округла некако, као дугме од седефа. Како је доспела на рукав, није јасно — можда ју је ветар понео — јер се види да мучи сто мука око покрета. Истеже ноге, належе сад на једну сад на другу страну, поиздиже крилца, чак вилицама миче — али све на истом месту стоји. Посматрамо је како се даје носити; нагађамо: болесна? спавала под земљом, па се сад буди? гладна? зима јој и не може да се угреје?

— То, то, то последње! — одговори место бубице: са одлучношћу онај међу нама који се у природи и је-стаственици најбоље разумевао. — Не слутите ви колико инсекти страдају од хладноће, колико сами у себи зебу. Они јадници никада не могу довољно да се угреју. Од природе им је суђено да буду мајушни, и материја и машина у њима која ложи и греје тело, толико је ситна да није у сразмери према површини тела, кроз коју топлота одлази у ваздух. Инсекти дакле скоро никада немају потпуно што би морали имати: сталну вишу температуру од околне атмосфере. Па знате сви да муве и усред лета траже сунце; на столу се врзмају

око паре од врућег јела; ако се отворе врата у неко топлије одељење, све, као на конач нанизане, полете тамо. У вече, пак, кроји се све што може да лети око светлиљке, лети чак у пламен и сагорева, само да престане зепсти и осети милину довољне угрејаности.

— Сад први пут чујем то што рекосте о ~~зебени инсеката~~, а о чудној сићушности њихових тела већ сам више пута мислила: не могу да нарасту, као прашина су међу живим бићима, све их гази и тамани.

*сипра дању
инсеката
од хладноће;*

— Па, да видите, нису ни они баш најгори; као што нико у овој природи није најгори. Ако су малецни, имају зато ваздан ногу за бежање, и још и крила за летење. Та сићушна створења имају могућност и слободу кретања у два елемента.

— Али шта ће им све ноге и крила, кад, како малочас рекосте, немају довољно топлоте и снаге да се увек хитро покрећу? Ето, баш сад посматрам ову несрећницу на рукаву: никако да се размигољи. Рукав наквашен, она хладна, па де живи ако можеш! Једнако гимнастише, али мишићи јој ваљда слаби, па све узалуд. И још у ово доба године. Требало би ваљда да сва букне у пламен, па да надвиси спољашну температуру.

— Ког се врага онда извлачила из земље новембра месеца!

— Хја, извлачи се зато зашто бисте се и ви извлачили: извлачи се на најблеђе сунце, јер се боји смрти ~~да~~ под земљом. Преко зиме се тако укочи свака активност у њиховим хладним телима, да безброј пута треба да се отимају од смрти.

— Хајде да мало станемо и да покушамо да је вештачки загрејемо.

Неколицина се прибише уз мишицу и рукав, стадоше дахом грејати животињицу. У први трен, ваљда од страха, бубица се умртвила. Затим је почела да мили, сасвим споро, и чудно, само ногама с једне стране тела, и, као поштапајући се, тврдим крилцем са супротне стране. Па онда кренуше све ноге, и помолише се, малчице, збрч-

око паре од врућег јела; ако се отворе врата у неко топлије одељење, све, као на конач нанизане, полете тамо. У вече, пак, кроји се све што може да лети око светлиљке, лети чак у пламен и сагорева, само да престане зепсти и осети милину довољне угрејаности.

— Сад први пут чујем то што рекосте о ~~зобеним инсеката~~, а о чудној сићушности њихових тела већ сам више пута мислила: не могу да нарасту, као прашина су међу живим бићима, све их гази и тамани.

*сипра даљу
инсеката
од хладноће;*

— Па, да видите, нису ни они баш најгори; као што нико у овој природи није најгори. Ако су малецни, имају зато ваздан ногу за бежање, и још и крила за летење. Та сићушна створења имају могућност и слободу кретања у два елемента.

— Али шта ће им све ноге и крила, кад, како малочас рекосте, немају довољно топлоте и снаге да се увек хитро покрећу? Ето, баш сад посматрам ову несрећницу на рукаву: никако да се размигољи. Рукав наквашен, она хладна, па де живи ако можеш! Једнако гимнастише, али мишићи јој ваљда слаби, па све узалуд. И још у ово доба године. Требало би ваљда да сва букне у пламен, па да надвиси спољашну температуру.

— Ког се врага онда извлачила из земље новембра месеца!

— Хја, извлачи се зато зашто бисте се и ви извлачили: извлачи се на најблеђе сунце, јер се боји смрти ~~да~~ под земљом. Преко зиме се тако укочи свака активност у њиховим хладним телима, да безброј пута треба да се отимају од смрти.

— Хајде да мало станемо и да покушамо да је вештачки загрејемо.

Неколицина се прибише уз мишицу и рукав, стадоше дахом грејати животињицу. У први трен, ваљда од страха, бубица се умртвила. Затим је почела да мили, сасвим споро, и чудно, само ногама с једне стране тела, и, као поштапајући се, тврдим крилцем са супротне стране. Па онда кренуше све ноге, и помолише се, малчице, збрч-

што се добродетели и благородства тиче, верујте, најслађе је, и највише вреди добродетелство и племенитост који се пред смрт дају.

Одједаред поче опет да прокапљује. И први сумрак да стиже. На рукаву где се грејала бубица, расплеснула се кап кише крупна као дводинарка. Па онда учесташе мокре мрље: као динари, као стопарци, и још ситније.. Али не мари, сад. Ено прве куће, ено газда-Васин „бифе“. Скидамо капуте још напољу, од врата поручујемо: пањ у пећ, врео чај, нешто с чајем!... А бубица? Где ли су дивна седефаста крилца? Да ли још лети и живи наш сапутник?

— Како тако, ми њој помогосмо да оживи и да се обрадује животу.

— А она нама да будемо благородни. Имају и ситне бубице заслуге за цивилизацију људи.

Исидора Секулић

ПРЕЛОМ

Боли ме ово тихо пламсање првог снега,
ова немерљива слутња пуна неба и немира,
и срце ми се љуља између сунца и суза.

Данас је једна рука грану танану сломила
и крај ње, бледа, клонула.

Данас је ловац окрутно птицу ранио
али је очи склопио од бола
док се трзало крило крваво —

..., Да наслутим нечију тугу далеко под
небом, пустим,
тугу нечију горку за свирепо отетим сном
и да ме јецај затресе
— па ипак, ни шапатом, утеху да не изустим.